Valtiovarainvaliokunta, liikennejaosto

Asiantuntijalausuntopyyntönne 2.6.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 toiseksi lisätalousarvioksi

Pohjois-Savon ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta lausua.

Korjausvelan tilanne POS ELY-keskuksen toimialueella

ELY-keskuksen toimialue tienpidon ja liikenteen tehtävissä Itä-Suomessa kattaa Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat. ELY-keskus vastaa alueellisen tienpidon tehtävistä noin 16 000 kilometrin laajuisella maantieverkolla, mikä on noin viidennes (20,5 %) koko maan 78 000 kilometrin maantieverkosta. Maantieverkostamme noin 8 400 kilometriä on päällystettyä ja noin 7 600 kilometriä sorapintaista. Lisäksi on 768 kilometriä kävely- ja pyöräilyteitä sekä 2247 maantiesiltaa.

2000-luvulla Itä-Suomen maanteiden korjausvelka on kasvanut. Päällystetyistä maanteistä huonokuntoisia oli vuoden 2021 lopussa noin 1200 kilometriä. Määrä on noin kaksinkertaistunut vuosikymmenessä. Vuosina 2014-2021 huonokuntoisten päällysteiden määrä lisääntyi noin 400 km, vaikka ELY-keskus uusi päällysteitä keskimäärin 400 km vuosittain. Jotta Itä-Suomen päällystettyjen maanteiden korjausvelan kasvua saataisiin hillittyä, pitäisi vuosittain uusia noin 500 km huonokuntoisia päällysteitä.

Vilkkailla maanteillä, joilla huonokuntoisuus johtuu käytännössä päällysteen ajourista, huonokuntoisten osuuksien kokonaismäärä on onnistuttu pitämään vuosittain noin 100 kilometrissä.

Samaan aikaan seutu- ja yhdysteille (noin 6180 km päällystetystä maantieverkostamme) ei ole pystytty kohdentamaan kuntotilan säilyttämiseksi tarpeellista määrää päällystystöitä. Tällä verkolla huonokuntoisuus joutuu päällysteen epätasaisuudesta ja vaurioista (reiät, halkeamat, painumat) eli käytännössä päällysteiden korkeasta iästä. Vähäliikenteisten maanteiden huonokuntoisten päällysteiden määrä onkin kasvanut vuosittain, kun hitaan uusimiskierron vuoksi päällysteet ovat vanhentuneet. Tällä hetkellä Itä-Suomen seutu- ja yhdysteiden päällysteiden keski-ikä on jo 25,8 vuotta ja niistä yli 15-vuotiaita oli

- vuoden 2001 lopussa noin 14 %
- vuoden 2011 lopussa noin 37 %
- vuoden 2021 lopussa noin 42 %.

POHJOIS-SAVON ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 026 500
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo
PL 2000, 70101 Kuopio
kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi

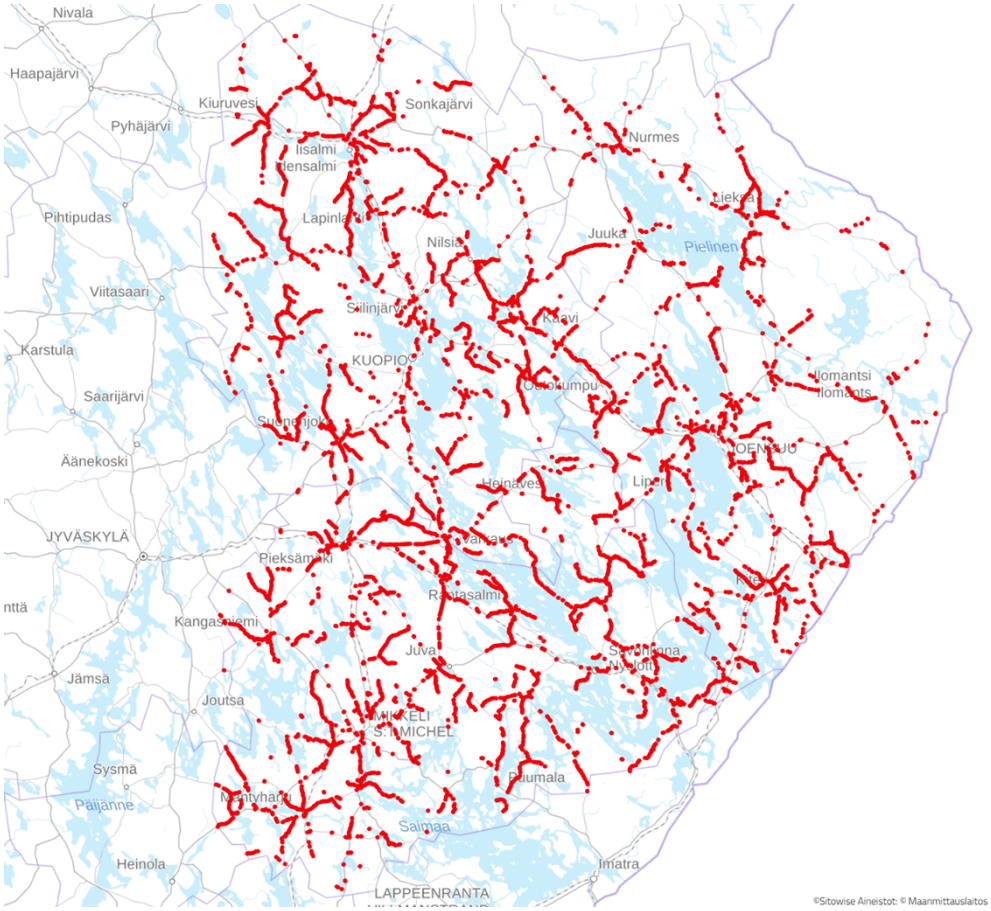

Kuva 1: *Huonokuntoiset päällystetyt maantieosuudet Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa. Vuoden 2021 lopun tilanne, yhteensä 1240 km.*

Maantien päällysteen kunto määritellään 100 metrin osuuksille. Käytännössä huonokuntoiset osuudet vaikuttavat kokonaismääräänsä suuremmalla maantiepituudella, kun yhteysvälillä on huonokuntoisten osuuksien lisäksi myös tyydyttävässä tai kohtuullisessa kunnossa olevia 100 metrin osuuksia, kuten kuvasta 1 käy ilmi.

Sorapintaisista maanteistä ei ole vastaavia kattavia kuntotietoja kuin päällystetyistä teistä, ja sorateiden kunto voi vaihdella vuoden aikana paljonkin mm. sää- ja keliolosuhteiden mukaan. Kuitenkin myös Itä-Suomen sorateiden korjausvelka on 2000-luvulla kasvanut samalla, kun liikenteen (mm. raskaammat rekat) ja ilmaston aiheuttama kuormitus on lisääntynyt. Sorateiden suurimpia ongelmia ovat

- puutteelliset rakennekerrokset, jotka eivät kaikkialla kestä lisääntynyttä liikenteen kuormitusta (iso osa sorateistä on ns. rakentamattomia teitä)
- puutteellinen tierakenteiden kuivatus mm. sivuojat
- puutteelliset kulutuskerrospaksuudet
- kelirikko ja painorajoitukset (vaihtelee suuresti vuosittain ja myös alueellisesti).

Huonokuntoisten maantiesiltojen määrä on pystytty pitämään maltillisena (noin 100 kpl vuosittain), mutta kuitenkin myös siltojen korjausvelka kasvanut: kun tyydyttävässä kuntoluokassa oli vuoden 2011 alussa 703 siltaa, on niitä hetkellä jo 1048.

Perusväylänpidon rahoituksen riittävyys Pohjois-Savon ELY-keskuksen toimialueella

Perusväylänpidon rahoitustilanne haastava:
- päällystystöiden hinnat ovat edellisvuodesta nousseet noin 30 % (vuoden 2021 hinnoilla olisi voitu toteuttaa noin 65 km pidempi päällystysohjelma)
- talvihoidon kustannukset talvikaudella 2021-2022 olivat noin 1 M€ budjetoitua korkeammat
- Tievalaistuksen energiakustannusten arvioidaan kasvavan noin 10 % viime vuodesta (vaikutus noin 0,3 M€)

Vuoden 2022 toiminta etenee pääosin ennakkoon suunnitellusti, mutta yksi siltaurakka kolmesta jätettiin hankkimatta kaikkien tarjoushintojen ylitettyä merkittävästi tilaajaan kustannusarvion.

Korjausvelan kehitysnäkymät Pohjois-Savon ELY-keskuksen toimialueella

Tiedot lähivuosien valtion rahoituskehyksistä ml. väylänpidon määrärahanäkymät yhdistettynä rakentamisen kustannusten nopeaan nousuun aiheuttavat huolta. Kustannustasoon ei ole näköpiirissä laskua, ja nyt näyttää siltä, että vuosina 2023-2024 maanteiden korjausvelka Itä-Suomessa kasvaa.

Varaudumme Väyläviraston ohjauksessa ohjelmoimaan lähivuosien tienpidon toimenpiteitä mahdollisuuksien mukaan siten, että myös vähemmän liikennöidyllä maantieverkolla kaikkein vilkkaimmat ja kriittisimmät yhteysvälit saataisiin pidettyä vähintään kohtuullisessa kunnossa. Siellä, missä maanteiden kunnon heikkenemistä ei pystytä estämään taikka riittävästi hidastamaan, varaudutaan turvaamaan sujuva ja turvallinen liikennöinti esimerkiksi varoittamalla tienkäyttäjiä ennakkoon liikennemerkein, alentamalla tarvittaessa nopeusrajoituksia sekä muuttamalla kaikkein huonokuntoisimpia vähäliikenteisimpiä päällystettyjä maanteitä sorapintaisiksi.

ELY-keskuksen maantienpitoon käyttämän rahoituksen painopiste on ollut jo vuosia olevasta maantieverkosta huolehtimisessa (päivittäinen hoito ja korjaukset). Pieniä investointeja on voitu toteuttaa hyvin rajallisesti ja pääsääntöisesti yhteisrahoitteisesti kuntien ja kaupunkien kanssa. Lähivuosina investointien toteuttaminen käytä entistä vaikeammaksi edellyttäen käytännössä erillisrahoituksen.

Joukkoliikenteen rahoitus

Lisätalousarviossa esitetty lisäys joukkoliikenteen tukeen mahdollistamaan ELY-keskusten markkinaehtoista liikennettä korvaavia liikennehankintoja sekä linja-autoliikenteen nousseiden liikennöintikustannusten korvaamista on erittäin tarpeellinen joukkoliikenteen palvelutason säilyttämiseksi. Liikkumisen kustannukset ovat nousseet, kuten elinkustannukset muutenkin. Joukkoliikenteen käyttäjissä on paljon heitä, joille toimivat joukkoliikennepalvelut ovat ainoa vaihtoehto kulkea töihin, opiskelemaan tai asioimaan. Lisäksi tällä lisärahoituksella voidaan nähdä olevan tärkeä merkitys myös Suomen päästövähennystavoitteen kannalta.

ELY-keskus on julkaissut 1.6.2022 Tienpidon ja liikenteen suunnitelman, jossa esitellään toimintamme painotuksia vuonna 2022.

Johtaja Tommi Huttunen

Liitteet Pohjois-Savon ELY-keskuksen Tienpidon ja liikenteen suunnitelma 2022

Jakelu Eduskunta, valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Tiedoksi POS ELY-keskuksen L-vastuualueen johtoryhmä

Tämä asiakirja KEHA/5508/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/5508/2022 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Huttunen Tommi 07.06.2022 14:56